

Նիկոլ Փաշինյան. «... Էական է համաժողովրդական հանրաքվեով Նոր Սահմանադրության ընդունումը, քանի որ գործող Սահմանադրության ընդունման համար անցկացված Նախկին բոլոր հանրաքվեներն առնվազն հանրային ընկալման մեջ ունեն լեգիտիմության լրջագույն պակաս: Նոր Սահմանադրության ընդունման ռազմավարական նպատակն անցումն է պետականազուրկ ազգի ռեչիկտային (մնացորդային) գործելակարգից դեպի պետականակերտ ժողովրդի գործելակարգ»:

Չորեքշաբթի
26 փետրվարի 2025թ.
№ 04 (634)

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԵՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
«ՍՅՈՒՆԻՅԱՑ ԱՇԽԱՐՀ» ՍԱՀՄԱՆԱԾԱԿ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՔ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ:
ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Է 2003Թ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՑ:
ԳԻԼԸ՝ 100 ԴՐԱՄ

3301, Սյունիքի մարզ, ք. Կապան, Շահումյան 20/32:
(+374 91) 45 90 47
(+374 77) 45 90 47
syuniacyerkir@mail.ru

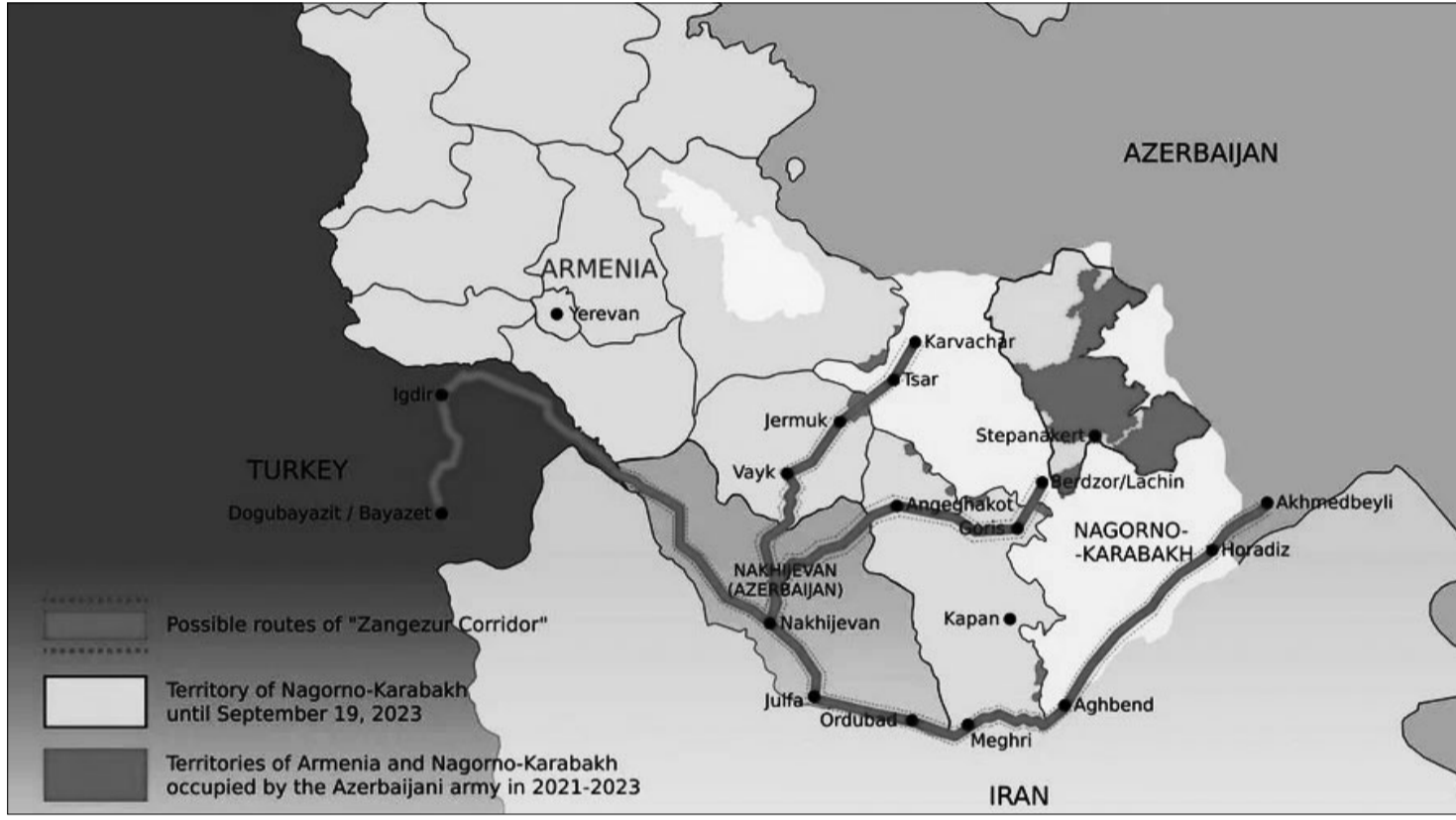

Սյունյաց Երկիր

www.syuniacyerkir.am

**Մի հավատա, թե քո
թշնամին քեզնից
ուժեղ է:**

ՎԱԶԳԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

«Չանգեզուրի միջանցք» թուրք-ադրբեջանական Նախագիծն անդամահատված Սյունիքը վերստին մասնատելու նպատակ ունի

Շարունակում ենք պնդել՝ «Չանգեզուրի միջանցքը» խաբեական ծրագիր է և ընդդեմ Հայաստանի է: Շարունակությունը՝ էջ 2

Մարզային բոլոր բժշկական կենտրոններն անցնում են Առողջապահության նախարարության ենթակայության տակ

Կառավարության որոշմամբ՝ մարզային բոլոր բժշկական կենտրոններն անցնում են Առողջապահության նախարարության ենթակայության տակ:

Օրինազծում կազմվում է, որ մարզային բուժօգնությունները չունեն բավարար կարողություններ արդյունավետ ֆինանսական կառավարման համար: Նախահաշիվները չեն արտացոլում իրական եկամուտների ու ծախսերի շարժընթացը, ինչը հանգեցնում է բժշկական օգնության մատուցման համար անհրաժեշտ միջոցների պակասի:

Աշխատավարձերը կազմում են բուժօգնությունների ընդհանուր ծախսերի 73-89 տոկոսը, ինչը կրճատում է դեղորայքի, սարքավորումների և նորարարական լուծումների ներդրման հնարավորությունները: Ըստ միջազգային չափանիշների՝ աշխատավարձի ծախսերը պետք է կազմեն ընդհանուր ծախսերի 55 տոկոսը:

Բուժօգնությունները հաճախ սահմանում են ցածր գներ վճարովի ծառայությունների համար՝ առանց հաշվի առնելու իրական ծախսերը, ինչը հանգեցնում է ֆինանսական վնասների: Օրինակ՝ COVID-19-ի ժամանակահատվածում, երբ բժշկական ծառայությունների պահանջարկը նվազել

եր, հաստատությունները պահպանել են նույն ծախսատար կառույցները՝ չկիրառելով ճկունություն ծառայությունների կառավարման հարցում: Բուժօգնությունները արդյունավետ չեն օգտագործում իրենց ենթակառուցվածքները, իսկ վարձակալությունից ստացվող եկամուտները համարժեք չեն շուկայական գներին:

Բժշկական կենտրոնները չեն օգտագործում վարկավորման, լիզինգի և այլ ֆինանսական գործիքներ, որոնք կարող են օգնել բարելավել նրանց տնտեսական կայունությունը: Շատ բուժօգնություններ չունեն պահուստային ֆոնդեր, որոնք կարող են կիրառվել արտակարգ իրավիճակների Շարունակությունը՝ էջ 2

ԵԳԻՍՏ

Թուրքիայի տրանսպորտի և ենթակառուցվածքների նախարար Աբդուլբաքիր Ուրալօղլուն հայտարարել է, որ Անկարան մեծ նշանակություն է տալիս լարվածության շուտափույթ դադարեցմանը, բանակցությունների անցկացմանը և խաղաղության հաստատմանը: Նա այս մասին ասել է CNN Turk-ին՝ պատասխանելով հարցին, թե ինչ վիճակ է այսպես կոչված «Չանգեզուրի միջանցքի» հետ կապված:

«Մեզ համար այս կարևոր քննարկումները շարունակվում են: Իհարկե, այս գործընթացում պետք է հաշվի առնել նաև երկրների ազգային անվտանգությունը: Ադրբեջանն ու Հայաստանը խոսում են այս հարցի շուրջ: Կա նաև իրանական այլընտրանք, այն նույնպես սեղանին է... Ամեն դեպքում, այդ միջանցքը կանցնի այնտեղով», - ասել է Ուրալօղլուն:

Բաբուն պնդում է, որ Ադրբեջանը Նախիջևանի հետ պետք է կապ ունենա Սյունիքի մարզով, բայց առանց մաքսային ու սահմանային հսկողության: Երևանը պատրաստ է ճանապարհի տրամադրել Ադրբեջանին, սակայն առանց Հայաստանի տարածքային ամբողջականությունն ու սահմանների անխախտելիությունը կասկածի տակ դնելու:

Իրանի առաջին փոխնախագահ Մոհամմադ Ռեզա Արեֆն ասել է, որ Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը տարածաշրջանային խնդիրների լուծումները փնտրում է միայն տարածաշրջանի երկրների օգնությամբ: Նա այս մասին ասել է Ռուսաստանի Դաշնության փոխվարչապետ Ալեքսեյ Օվերչուկի հետ հանդիպմանը, հայտնում է ԻՌԱ-ն:

Պաշտպանության նախարարությունը գարուն-ամառ վարժական հավաքներ հայտարարելու մասին Նախագիծ է ներկայացրել: Նախատեսվում է 2025թ. ապրիլի 15-ից մինչև հուլիսի 15-ը անցկացնել պահեստազորայինների վարժական հավաքներ, սահմանվում են վարժական հավաքների անցկացման նպատակները, ներգրավվող պահեստազորայինների կազմերը, մասնագիտությունները, բանակները, ներգրավման ժամկետները:

Որոշման նախագծի ընդունումը պայմանավորված է պահեստազորի առաջին խմբում հաշվառված շարքային, ենթասպայական և սպայական կազմերի պահեստազորայինների ռազմական հմտությունների կատարելագործման, վերապատրաստման և պատրաստման անհրաժեշտությամբ:

«Չանգեզուրի միջանցք» թուրք-ադրբեջանական նախագիծն անդամահատված Սյունիքը վերստին մասնատելու նպատակ ունի

Սկիզբը՝ էջ 1

«Չանգեզուրի միջանցք» ոչ թե Ադրբեջանը և Նախիջևանի հետ տրանսպորտային երթուղով կապելու խնդիր ունի, այլ Հայաստանը մասնատելու, արդեն իսկ անդամահատված Սյունիքը վերստին մասնատելու, Հայաստանի և Իրանի միջև հազարամյակներով գոյություն ունեցող ճանապարհը շրջափակելու, ՌԴ-ին տարածաշրջանից դուրս մղելու ստույգ նպատակ:

Այսպես կոչված «Չանգեզուրի միջանցքի» շուրջ կամ Սյունիքի տարածքով Ադրբեջան-Թուրքիա հաղորդակցության ուղիներ բացելու թեմայի շուրջ խոսում են բոլորը՝ աշխարհի ուժային կենտրոններից մինչև տարածաշրջանի երկրներ:

Սյունիքի տարածքով հաղորդակցության Նոր ուղիներ կամ միջանցք բացելու շուրջ չի խոսում միայն Սյունիքը: Եվ, կարծեք, որևէ մեկին չի էլ հետաքրքրում այստեղ բնակվողների սյունեցիների կարծիքը:

Վերջին տրերին Հայաստանն ու Ադրբեջանը կրկին դիրքորոշում են հայտնել «Չանգեզուրի միջանցք» հորինված թեմայի շուրջ:

«Այս պահի դրությամբ խաղաղության համաձայնագրի 17 կետից 15-ն է համաձայնեցված, չհամաձայնեցված երկու կետերից մեկը վերաբերում է Չանգեզուրի միջանցքի բացմանը, երկրորդ կետը տարածքային պահանջներն են, որոնք ամրագրված են Հայաստանի Սահմանադրությամբ»,- ասել է Ադրբեջանի խորհրդարանի փոխնախագահ Զիյաֆեթ Ասկերովը:

Ըստ 33 Աժ փոխնախագահ Ռուբեն Ռուբինյանի՝ «ԼՂՎՈՒՄ Բացարձակապես չի համապատասխանում իրականությանը: Ինչպես հրապարակայնորեն նշել է վարչապետ Փաշինյանը՝ 2 դեռևս չհամաձայնեցված կետերը վերաբերում են մեկը սահմանի երրորդ ուժերի տեղակայման թեմային, մյուսը՝ միմյանց դեմ միջազգային իրավական կառուցվածքներում ներկայացրած բողոքների թեմային»:

Ալիևի անձնական վրեժխնդրությունն է. Չատուկինը՝ Արցախի նախկին ղեկավարների դատավարության մասին

ՌԴ Դեստոլումայի ԱԳՅ հարցերով հանձնաժողովի նախագահի առաջին տեղակալ Կոնստանտին Չատուկինը Alpha News-ի հետ զրույցում անդրադարձել է Եվրասիաներկոմի գործընթաց սկսելու մասին Հայաստանի խորհրդարանի ընդունած օրենքին, Ադրբեջանի և Ռուսաստանի հարաբերությունների ճգնաժամին, ինչպես նաև Արցախի նախկին ղեկավարների դատավարությանը, որը տեղի է ունենում Բաքվում:

Ինչ վերաբերում է Մոսկվայի և Բաքվի հարաբերությունների ճգնաժամին, ապա դա, ըստ պատգամավորի, պայմանավորված է նրանով, որ Ադրբեջանն այլևս չունի Ռուսաստանի կարիքն այնքան, որքան մինչև ԼՂ հիմնախնդրի լուծումը:

«Փաստորեն, ողբերգություն է տեղի ունեցել, ինքնաթիռ է կործանվել, մարդիկ են զոհվել, հանգամանքները պարզվում են, այն չի ավարտվել: Ադրբեջանական կողմը նախապես վստահ է, որ դա միանշանակ ռուսական հակաօդային պաշտպանության գործն է: Սա չեմ կարող ոչ հաստատել, ոչ հերքել: Այժմ ամեն ինչ պարզվում է: Բայց այս ամբողջ ընթացքում Ադրբեջանի նախագահն ամենուր մեղադրում է Ռուսաստանին այն բանի համար, որ նա դեռ ներողություն չի խնդրել: Բայց իրականում Ռուսաստանը ներողություն է խնդրել:

Նախագահ Պուտինը գրուցել է Իլիամ Ալիևի հետ, ներողություն խնդրել Ռուսաստանի օդային տարածքում ադրբեջանական ինքնաթիռի հետ տեղի ունեցածի համար: Ադրբեջանի նախագահը մեղադրում է Ռուսաստանին և մարդասիրական օգնություն ուղարկում Ուկրաինա, նա դա անում է գիտակցաբար, դա անում է միևնույն ժամանակ՝ իր դիրքորոշումը ցույց տալու համար:

Ինչո՞ւ է պաշտոնական Ադրբեջանն այդպես վարվում: Կարծում եմ, որ սա ուղղակի հետևանք է այն բանի, որ Ադրբեջանն այլևս Ռուսաստանի կարիքը չունի այնքան, որքան եղել է, օրինակ, մինչև Լեռնային Ղարաբաղի հարցի լուծումը: Այս փուլում մենք տեսնում ենք Ադրբեջանի՝ բողոքովին այլ պահվածք: Եվ ես ուզում եմ ասել, որ մեր կողմից պաշտոնական մակարդակով բավական կոմպլեքստար վերաբերմունք է եղել Ադրբեջանի հետ կապերի նկատմամբ:

Ադրբեջանը երկու անգամ, համենայն դեպս իմ հիշողությունում կա, այն ժամանակ ռուսական ուղղաթիռ է խոցել: Այո, ներողություն է խնդրել: Ինչ վերաբերում է

տուժածներին օգնելուն, ինչ վերաբերում է մեղավորներին պատժելուն, ապա դրանցից ոչ մեկը տեղի չի ունեցել: Եվ նա Ռուսաստանից պահանջում է լիակատար ապաշխարություն, պատիժ և մնացած ամեն ինչ, նույնիսկ նախաքննության ավարտից առաջ: Այսինքն՝ Ադրբեջանը ելնում է երկակի ստանդարտներից»,- նշել է Չատուկինը:

Նա միաժամանակ ասել է, որ Ադրբեջանն, իհարկե, փորձում է օգուտ բաղել Ռուսաստանի հետ հարաբերություններից:

«Նա գործում է իր ազգային եսասիրությունից ելնելով: Բայց դրա հետ մեկտեղ համարել, որ Ադրբեջանն ամենամոտ, հարազատ դաշնակիցն է և այլև, ակնհայտ չափազանցություն է: Դա պարզապես ճիշտ է: Ադրբեջանն այսօր սերտ ռազմադաշնակցային հարաբերություններ ունի Թուրքիայի հետ:

Հարկ է նշել, որ թուրքերն օգնում են նրանց և օգնել են Լեռնային Ղարաբաղի պատերազմի ժամանակ, նրանք նույնիսկ ղեկավարում էին այդ գործողությունները և մատակարարում ամբողջ անօդաչու տեխնիկան: Նրանք (Ադրբեջանը) չեն մտածում մեր կողքին ապրելու մասին: Մենք սահմանակցում ենք միմյանց հետ, և ապագայում շատ բան կարող է պատահել, որը կպահանջի Ռուսաստանի լավ վերաբերմունքը Ադրբեջանի նկատմամբ»,- ավելացրել է Չատուկինը:

Ինչ վերաբերում է Արցախի նախկին ղեկավարության դատավարությանը և արդյոք Ռուսաստանը հնարավորություն ունի ինչ-որ կերպ օգնել այդ մարդկանց, պատգամավորն ասաց, որ Ալիևի համար դա անձնական վրեժխնդրության գործողություն է:

«Ես միշտ պահանջել եմ դա և սպասել եմ դրան: Ես հիմա չեմ կարող միանշանակ պնդել, որ նման ինքնաթիռ է եղել: Դրանք հրապարակային չէին և գուցե չպետք է հրապարակային լինեին: Իմ տեղեկություններով՝ դրանք իրականացվել են, բայց կամ բավականաչափ համար չեն եղել, կամ պարզապես նախագահ Իլիամ Ալիևը, ինչպես ասում են, չի լսել, չի ցանկացել լսել: Ադրբեջանի նախագահին բնորոշ է անձնական ընկալումը: Նա վրեժ է լուծում: Դա անձնական վրեժխնդրության գործողություն է: Հակառակ դեպքում, եթե մտածում եք ապագայի մասին, ինչո՞ւ եք Ստեփանակերտ այցելելիս քայլում Լեռնային Ղարաբաղի դրոշմի վրայով: Ինչո՞ւ՝ եք ինչ-որ բան բանդում:

Ինչո՞ւ 10-րդ կամ 11-րդ դարերի հայկական վանքերը հռչակել արբանական, որովհետև այսպիսով նա մեծապես խրախուսվում է այդ ամենն անպատիժ անելու իր կարողությունից: Դա փուռ է, որը մտում է մարմնում: Ի վերջո, Ադրբեջանը միակողմ է մոլորակի վրա, նա պետք է մտածի նաև իր միջազգային հեղինակության մասին: Եվ ոչ մի Մեծ Բրիտանիա, որը հեռու է՝ ծովերից այն կողմ, ի տարբերություն Ռուսաստանի, որն ավելի մոտ է, այս կերպ չի ազդի այն ամենի վրա, ինչ կարող է տեղի ունենալ Կովկասում, որքան էլ որ դա ցանկանա»,- եզրափակել է Չատուկինը:

18.02.2025

Մարզային բոլոր բժշկական կենտրոններն անցնում են Առողջապահության նախարարության ենթակայության տակ

Սկիզբը՝ էջ 1

դեպքում կամ Նոր սարքավորումների ձեռքբերման համար:

Կառավարության առաջարկած մարզային բուժօգնությունների կառավարման մոդելի փոփոխությամբ այս խնդիրները նախատեսվում է լուծել՝ կառավարման լիազորությունները մարզպետարաններից փոխանցելով Առողջապահության նախարարությանը: Այս փոփոխությունը թույլ կտա ավելի արդյունավետ պլանավորել ծախսերը, ապահովել ֆինանսական հոսքերի վերահսկողությունը, ներդնել ժամանակակից կառավարման մոդելներ և բարձրացնել բուժ-սպասարկման որակը:

Ավելավող արդյունքները. մարզային բուժօգնությունների ֆինանսական կայունության ապահովում, ծախսերի օպտիմալացում և արդյունավետ բաշխում, բարելավված մեխանիզմներ վճարովի ծառայությունների համար, առողջապահական կառավարման արդիականացում՝ համաձայն միջազգային փորձի, արդյունավետ ռիսկերի կառավարում և ֆինանսական պլանավորում:

Փոփոխություններ և լրացումներ՝ ԼՂ-ից տեղահանված ընտանիքների բնակարանային ապահովման պետական աջակցության ծրագրում և կարգում

Կառավարությունը փոփոխություններ է լրացումներ է կատարել ԼՂ-ից բռնի տեղահանված ընտանիքների բնակարանային ապահովման պետական աջակցության ծրագրում և կարգում:

Հիմնավորման համաձայն՝ 2024 թ. հունիսի 15-ից մեկնարկել է բնակարանի կամ կառուցվող շենքից բնակարան գնելու իրավունքի կամ անհատական բնակելի տան ձեռքբերման հավաստագրերի տրամադրման գործընթացը, հուլիսի 15-ից մեկնարկել է անհատական բնակելի տան կառուցման հավաստագրերի տրամադրման գործընթացը, գործող հիփոթեքային վարկի մարման աջակցության հավաստագրերի տրամադրման գործընթացը մեկնարկել է օգոստոսի 1-ից:

Փոփոխություններով կարգավորվում է պարզաբանվում են իրավակիրառ պրակտիկայում ի հայտ եկած խնդիրները, ինչպես նաև վերանայվում են ծրագրի այն պայմանները, որոնք խոչընդոտում են հավաստագրերի արդյունավետ իրացմանը: Մասնավորապես՝ հստակեցվում է, որ դիմում-հայտարարության մեջ գրանցված ամուսինների և նրանց անչափահաս երեխաների տվյալների առկայությունը պարտադիր է, իսկ մյուս անդամներին ըստ իրենց ցանկության, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ամուսինը կամ երեխան 33 ներքին գործերի նախարարության միգրացիայի և քաղաքացիության ծառայության կողմից չեն հաշվառվել որպես բռնի տեղահանված կամ հանդիսանում են աջակցության ծրագրի շահառու:

Ձեռքբերվող անշարժ գույքի բնակավայրերի նկատմամբ կիրառվող սահմանաչափ ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամի հաշվով նվազեցվում է 3 քմ-ով՝ սահմանելով 9 քմ: Սահմանվում է նաև՝ ձեռք բերվող բնակարանի կամ կառուցվող շենքից բնակարան գնելու իրավունքի կամ անհատական բնակելի տան կամ կառուցվող անհատական բնակելի տան և դրա կառուցման համար նախատեսված հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցվում է շահառու ընտանիքի բոլոր չափահաս անդամների անվամբ: Որոշմամբ սահմանվում է, որ եթե հիփոթեքային վարկը տրամադրվել է 2024 թ. մայիսի 16-ից հետո, ապա աջակցություն ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամի հաշվով կազմում է 3 մլն դրամ: Սահմանվում է, որ եթե շահառու ընտանիքն ընտրում է ծրագրի՝ անհատական բնակելի տան կառուցման բաղադրիչը, ապա իրացվող հավաստագրի արժեքում ներառվող անհատական բնակելի տան կառուցման համար նախատեսված հողի նկատմամբ մակերեսի սահմանաչափ չի կիրառվում, աջակցությունը սահմանվում է մինչև 4 մլն դրամ 3-ի փոխարեն:

13.02.2025

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՅԱՅԻՆ

Ես կարողում եմ նրան ու ասում.–
Այս հինուտ, հանճարեղ լռուցին
Հոմերի, Գյոթեի հետ մի օր՝ հավասար՝
Նստել է բեֆի,
Եվ թաս է բռնել նրանց հետ, մեծարևա
տվել ու առել,
Ինչպես իր պապերն են արել՝
Իրար հետ խնջույքի նստելիս:

ԵՐԻՇԵ ԶԱՐԵՆՏ

ՏԻԳՐԱՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Գրողը մայրուհի, հավերժական գործեր պիտի տա՝ խիտ, խորը, ուժեղ...»: Այս խորհրդածությունն իբրև պատգամ ու համոզմունք, անկասկած, հաճախ պիտի լսեմ ինձն այն բախտավորները, ում վիճակվել էր նրա ժամանակակիցն ու գրուցակիցը լինել: Թերևս, սա մի հստակ բնաբան է, որ ամեն մի գրողի եթե ոչ սկզբնախնդիրը, ապա գոնե վերջնախնդիրը պիտի հանդիսանա: Իսկ Թումանյանի ստեղծագործական կյանքում դա մի անվտանգ փորձանք էր, որը նրան մշտապես ուղեկցող միակ չափանիշը եղավ. թե՛ այն ժամանակ, երբ «Շունն ու կատուն» էր գրում, թե՛ այն ժամանակ, երբ իր վերջին բառակազմի վերջին տողն էր ավարտում...

Որևէ բանաստեղծի բանաստեղծական աշխարհի մասին խոսելիս, նրա ստեղծագործական ժառանգությունը բաղաբաղաբաշխության գոյության բազմադարյա ֆունկցիոնալ արժեքները ներդրում են հանդիսանում ինչ-որ մի փափկանկատ, թերևս՝ գործվածքի կեցվածք ենք պահպանում՝ հաշվի առնելով ոչ միայն այն ժամանակաշրջանի յուրահատկությունները, որում ապրել ու իր երկերն է արարել բանաստեղծը, այլև տվյալ բանաստեղծի խառնվածքին հատուկ այս կամ այն բնորոշ ծայրահեղությունը: Բայց Թումանյանի բանաստեղծական աշխարհի հետ շփվելիս հաղորդակցվում ենք աշխարհընկալման մի այնպիսի համապարփակ պարզության հետ, մարդկային կյանքն օրորող միևնույն խոր ծերություն ամփոփող, մի այնքան սիրառատ, ծնողական բարեխոսության ենք հանդիպում, որ ակամայից մոռանում ենք բոլոր այն

պայմանական հանգամանքների գոյության մասին, որոնք շատ ու շատ բանաստեղծների «խանգարում» են հավերժի մշտառկա ձայնավորը մնալ: Բոլոր դեպքերում՝ ամեն մի իսկական բանաստեղծ հավերժի ճամփորդ է, սակայն հանուն արդարության հարկ է ասել, որ այսպիսի որակումը, թե՛ նախանձելի, այնուամենայնիվ, Թումանյանի համար մի քիչ մեղմ է սաված: Ես ավելի ճիշտ՝ անհունին տնօրինություն արեց ու հավիտենության մշտնջենական գրուցակիցը դարձավ...

Ժողովուրդների վաղնջական երթի մեջ բացառիկ են այն դեպքերը, երբ մի ամբողջ ազգի առավել հավաքական հուզաշարին ու կեցույթին, գեղագիտական աննախադեպ չափանիշներով և գեղարվեստական խոսքի բազմաձև ու բազմաձև դրսևորումներով, բարբառի մի եզակի անհատի շուրջը: Հայ գրականության մեջ այդ մշտադրոշմն տառապալն ու աննկուն պայծառաստեղ, մեր ազգային լինելիության այդ հոգևոր կենսապայրուհի ձովհաննես Թումանյանը եղավ:

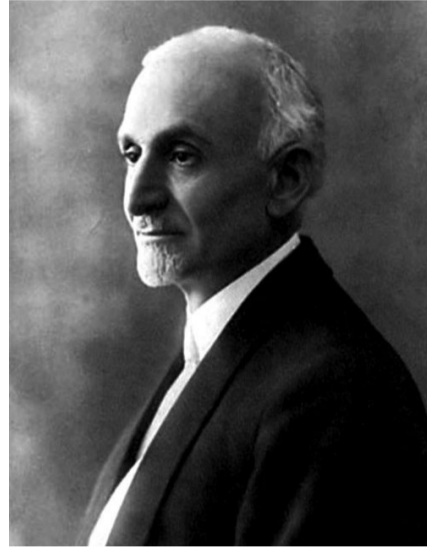
Այստեղ խոսքն ընդմիջելով, գուցե անհարկի, այնուամենայնիվ, չի կարելի չասել, որ Թումանյանի անվան անփոխարինելի գարդը հանդիսացող «ազգային» բառը երբեմն ծուռ հայելու մեջ են ուզում տեսնել, ինչպես՝ տարաշխարհիկին հակված, «գերզարգացած», մոդեռն թախծապաշտներ, այնպես էլ՝ իրենց ունեցած գրական մեծության արժեքը չգիտակցող, համաշխարհային գրականության ահռելիությունից շեղված, անբուժելի հնազանդությամբ տառապող միամիտ մտավորականներ. էլ չենք խոսում այս պակասավոր մոտեցումներով առաջնորդվող գրականությանը զբաղվողների մասին:

Այսպիսիներն, իհարկե, «առանց ուրանալու», տեղն ընկած տեղը՝ նույնիսկ թմբկահարելով Թումանյանի մեծությունը, այրուհանդերձ «ազգային» բառը Թումանյանի ստեղծագործական աշխարհին ասես իբրև զսպառաքիլ են փորձում հագցնել: Այսինքն՝ ասել է, թե համաշխարհային գրական հորիզոններում հաստատվելու համար անպայման պետք է գրել «Ռոմեո և Ջուլիետ», ոչ թե՛ «Անուշ», «Եվգենի Օնեգին», ոչ թե՛ «Գիբոր», Օմար Խայամի և ոչ թե՛ Թումանյանի բառակերպը...

Կարելի է ի գիտություն թյուր ըմբռնումների՝ այսպիսի մի պարզ հայտարարություն անել. «Համաշխարհային գրականությանն են պատկանում բոլոր ազգերի գրական այն կոթողները, որոնք, լինելով ազգային հոգեկերտվածքի ու մտածողության ինքնատիպությամբ երկնված կատարյալ գեղարվեստական գործեր, ի վիճակի են հուզելու աշխարհի ընթերցողին»:

Կարող են արդյոք վերոհիշյալ մոլորված ընկալումներում թափառող հոգիներն ասել, թե Թումանյանի այդ ո՞ր ստեղծա-

գործությունն է, որ մեր ազգային գրականության մեջ շողարձակելով, բայց վերը նշված (թող որ՝ մի քիչ կտրուկ ձևակերպած) բնութագրական պայմանին չբավարարելու համար կարող է զրկվել համաշխարհային գրականության անցառուղի ունենալու արտոնությունից: Պարզապես ապշեցուցիչ է, թե որքան անհեթեթ հոգի պետք է ունենալ, որպեսզի մի բանաստեղծի ազգային մեծագույն բանաստեղծ համարելով հանդերձ՝ փորձել վերապահումներ անել նրա ստեղծագործությունները որպես համամարդկային հոգևոր հարստություն արժևորելու խնդրում:

Թումանյանն անհատակ է ու անեզր...

Նրա թողած խորունկ ազգային և անչափ մարդկային գրական ժառանգությունը մեր հիմնվուրդ ժողովրդի փառքն ու պարծանքն է, իսկ համաշխարհային գրականության համար անսպաճ մարդկայնության խորհրդանիշը պիտի որ լինի... Խորհելով այդ անքնելի հայի կյանքի ու գործունեության շուրջ՝ մարդկային երևակայությունը սպառնում է իրեն, թե՛ այդ, արդարև, կախարդական մարդը որտեղի՞ց է ժամանակ գտել հասցնել այդ ամենը. հասարակական կյանքի բազում ոլորտներում լրջորեն ներգրավված լինել, բայց և մանուկների համար ոտանավորներ հորինել. բազմաթիվ հեքիաթասացների ունկնդրել ու ժողովրդի մեջ շրջող նմանատիպ հեքիաթների ուշագրավ տարբերակներն առանց հոգևության գրի առնել. հոգու ամբողջ նողկանքով իրենց քննադատ երևակայող «ոչ գրական ոչնչություններին» դատափետել, հետո կարողանալ նորից ներանձնանալ ու շարունակել գլոբալգործոցներ երկնել...

Ես չի ունեցել կանոնավոր կրթության որևէ պատկառելի փաստաթուղթ, բայց միայն նախանձել կարելի էր համաշխարհային գրականության նրա խոր իմացությանը. այդ գրականության հսկաներին տված աֆորիստիկ բնութագրությունների անվիճարկելիությանը. մեծն ու փոքրը, ճիշտն ու կեղծը, անցողիկն ու հավերժականը միմյանցից զանազանելու նրա անլրելի հանճարեղությանը...

Հիանում ու զարմանում եմ, թե իր ապրած խառնակ ժամանակներում, որպես հրապարակախոս, որքան ողջամիտ հստակությամբ է լուսաբանել մեր ազգի առջև ծառայած խնդիրները. ինչ գթասրտությամբ է Մեծ եղեռնից մազապուրծ, որբացած մանուկների խնամակալության հարցերին նվիրվել ու որպիսի սրտացավ խիզախությամբ է, անտերության մատնված ազգամիջյան թշնամական ընդհարումների մոլուցքը կանխելու համար, սպիտակ դրոշն առած սարեսար ընկել. ինչպիսի ջերմ անմիջականությամբ է արձագանքել իր մարդկային միջնորդությանն ապավինած ամեն մի հուսալքված սրտի՝ միաժամանակ հասցրել զանազան ընկերությունների ղեկավարը լինել:

Այսբանից հետո եղել է մի բազմազավակ ընտանիքի սրբազան հայր, պարտքերի տակ կթած, բայց «լեն ու բոլ» ապրելակերպից, հյուրերից ու խնջույքներից համառորեն չհրաժարվող, անտևտես ու շռայլ, մի «պատուհաս» ամուսին. ժողովրդական հանդիսությունների պատվելի գարուն է եղել ու երջանկառոտ արարողություններին՝ անհաղթելի սեղանապետ: Վերջապես նա էր հայ իրականության մեջ երբևէ եղած, երևի թե ամենաառողջ գրական միավորման՝ «Վերնատան» տանտերը, որտեղ հավաքվում էին ժամանակի հասարակական-մշակութային կյանքի այնպիսի կարկառուն անհատականություններ, որոնց անունների թուղցիկ հիշատակությունը նույնիսկ բավական է որպեսզի ամենաանգետ հայի հոգին անզամ պատկառանքով լցվի (Աղայան, Դեմիրճյան, Պոռոչյան, Աղբալյան, Իսահակյան, Շիրվանզադե, Լեո, Շանթ, Մուրացան, Մասնադրյան...):

Ասում են, թե Թումանյանն իր հանճարը սովեց ժողովրդին, տաղանդը՝ գրականությանը: Այս արտահայտության ողբերգական ենթատեքստն այն է, որ իր բազմաչափ ժողովրդի ցավով շուրջված այդ ամենամարդ հայը երբեք ժամանակ չունեցավ լիաշունչ ապրելու միայն գրականությամբ: Նա չափարտեց իր «Հազարան բլբուլը»... Բայց հայ ժողովուրդը, ի դեմս նրա, (ի տես աշխարհի) ունեցավ իր Հազարան բլբուլը...

Թումանյանի հիրավի առասպելական հոգին ամփոփել էր համբերության խորհրդին ունկնդիր արևելքն ու արդարության երդումին հավատարմագրված արևմուտքը: Նրա խառնվածքում հյուսիսցու խստաշունչ պարզասրտությունը կար ու հարավցու սրտոտ խելահեղությունը: Իսկ եթե ավելի ստույգ, ապա պիտի ասենք՝ նա իր բիբլիական ժողովրդի հրեղեն ողջախիռությամբ օձված մի վճիտ հայ էր, որի մեջ Արարիչն ամբարել էր այն ամենայն առաքինին ու լուսավորը, որով հայ հանճարը մաթեմետիկ փառավորել է իր անկրկնելի պատմությունը...

Թող աշխարհին խաղաղություն լինի, իսկ մեր բազմատանջ հողագնդին՝ հավերժություն, որպեսզի սերունդները դար ու դարեր «օրինեն են սիսթեմ», երբ «Հայաստանի արգանդը եղավ սրբորեն բեղուն», և Հայրն Աշխարհը ինքն իրեն երկնեց Լոռվա Դսեղում...

Ցերեկույթ՝ նվիրված Վահան Տերյանի 140-ամյակին

Փետրվարի 16-ը Գորիսի գրասեր հասարակության համար նշանավորվեց աննախադեպ միջոցառմամբ, որը, ինչպես նշեց մասնակից մանկավարժներից մեկը, կմնա իրենց հիշողության մեջ: Մասնավորապես, Հերիկ Իգիթյանի անվան գեղագիտության ազգային կենտրոնի «Գորիս» ստորաբաժանումում, Ակսել Բակունցի տուն-թանգարանի վարիչ, արձակագիր Վարդան Սարգսյանի և ՀԳՄ Այոնիքի մասնաճյուղի նախաձեռնությամբ, տեղի ունեցավ ցերեկույթ՝ նվիրված հայ մեծ բանաստեղծ Վահան Տերյանի 140-ամյակին: Բանախոսությամբ հանդես եկավ մեծ բանաստեղծի թոռ, բանասիրական գիտությունների թեկնածու Գևորգ Էմին-Տերյանը, ով մանրամասն անդրադարձ կատարեց Տերյանի գրական և հասարակական-քաղաքական գործունեությանը՝ հավաքված ավելի քան յոթ տասնյակ ունկնդրի հաղորդակից դարձնելով տերյանագիտության նոր ու անծանոթ

շերտերին, պատասխանեց առաջադրված հարցերին:

Գևորգ Էմին-Տերյանին գորիսյան թեմայով իր գեղանկարը նվիրեց գեղանկարիչ Ժիրայր

Մարտիրոսյանը, իսկ բանաստեղծ Լևոն Սահակյանը նվիրեց բանաստեղծությունների նոր հրատարակված ժողովածուն: Ցերեկույթը համեմտեց գորիսեցի դպրոցականներ Ալիսա Ափունցի, Էլեն Աթաբեկյանի, ինչպես և բաղաձի 5-րդ դպրոցի «Հայր լեզու

և գրականություն» առարկայի ուսուցչուհի Լուսինե Ասլանյանի հրաշալի ասմունքով: Գրական ցերեկույթի կազմակերպման աջակցել էր «Միլիտար» հյուրանոցի սեփականատեր Շահեն Չեյրունցյանը:

ԿԱՐԵՆ ՄԻՇԻՆՅԱՆ

Վալերի Բրյուսովը, ում ժամանակին շնորհվեց «Հայաստանի ժողովրդական բանաստեղծ» կոչումը

Վալերի Յակովլևիչ Բրյուսովը սովորել է Նախ մասնավոր գիմնազիայում, այնուհետև՝ Մոսկվայի համալսարանի պատմա-բանասիրական ֆակուլտետի պատմության բաժնում, որն ավարտել է 1899 թվականին: Դեռ ուսանողական տարիներին՝ 1894-1895-ին, լույս է ընծայել երեք չափածո ժողովածու՝ «Ռուս սիմվոլիստներ» խորագրով, որտեղ գետնը լած էին հիմնականում նրա գործերը՝ գրված Պ. Վեռնի, Ա. Ռեմբոյի և ուրիշների ազդեցությամբ: Գրական ասպարեզ մտնելուց շատ չանցած, ճանաչվել է որպես ռուս սիմվոլիզմի առաջնորդ: Իր բանաստեղծություններում և հողվածներում բարոզում էր «մաքուր արվեստի» տեսությունը, անհատապաշտություն, հանդես էր գալիս ռեալիզմի դեմ: Բայց արդեն Նախահեղափոխական տարիներին Բրյուսովի ստեղծագործության մեջ երևան եկան երանգներ, որոնք նրան տարբերում էին մյուս սիմվոլիստներից: Մի շարք բանաստեղծություններում («Ի պատասխան», «Քարտաշը», «Աշխատանք») նա գովերգում էր ստեղծագործական աշխատանքը, ցույց տալիս կյանքի սոցիալական հակասությունները, կանխատեսում հեղափոխության անխուսափելիությունը: Բրյուսովի ստեղծագործության մեջ այս մոտիվներն ամրապնդվում էին Ռուսաստանում հեղափոխական շարժման ծավալմանը զուգընթաց: Սակայն Բրյուսովը հեղափոխության խնդիրներն ըմբռնում էր միակողմանի և, ըստ էության, տեսնում ու փառաբանում էր միայն նրա կործանարար կողմը՝ չկռահելով հասարակության զարգացման օրինաչափությունները:

ված էր, Բրյուսովը մեկնեց Յարավային Կովկաս՝ ժամանակի հայ իրականությանն անձամբ ծանոթանալու և իր կատարած աշխատանքի արդյունքը հասարակությանը ներկայացնելու համար: Եղավ Բաքվում, Թիֆլիսում, Երևանում ու Էջմիածնում, որտեղ մեծ հաջողությամբ զեկուցումներ կարդաց հայոց պատմության ու պոզիայի մասին, հանդես եկավ իր թարգմանություններով: Այդ ուղևորության ընթացքում Բրյուսովը մտերմական կապեր հաստատեց ականավոր գրական ու հասարակական գործիչների, ամենից առաջ Թումանյանի հետ: Հայ պոեզիայի անթուրգիայի Նախաբանում Բրյուսովը գրել է. «...Հայաստանը ուսումնասիրելու մեջ գտավ հեղափոխության հրճվածության անսպասելի աղբյուր... Որպես պատմաբան, որպես գիտության մարդ, ես Հայաստանի պատմության մեջ տեսա մի ամբողջ ինքնատիպ աշխարհ, որի հազարավոր հետաքրքիր, բարդ հարցերը գիտական հետաքրքրություն էին հարուցում, իսկ որպես բանաստեղծ, որպես արվեստագետ՝ հայ պոեզիայի մեջ տեսա գեղեցկության նույնապիսի մի ինքնատիպ աշխարհ, նոր, մինչ այդ ինձ անհայտ տիեզերք, որտեղ փայլատակում ու լուսավառվում էին իսկական գեղարվեստական ստեղծագործության բարձրագույն կերտվածքները»:

Բազմազան ու արգասավոր է եղել Բրյուսովի գրական գործունեությունը: Իր գրական կյանքի 30 տարում հրատարակել է ավելի քան 80 գիրք՝ բանաստեղծությունների, պատմվածքների, թարգմանությունների ու քննադատական ժողովածուներ, վեպեր, պիեսներ, ուսումնասիրություններ: Բրյուսովը, Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխությունից հետո ակտիվորեն ներգրավվեց խորհրդային գրական-հասարակական և կուլտուր-լուսավորական աշխատանքներում: Նա ղեկավարել է Մոսկվայի գրապալատը, ՌՍՖՍՀ լուսժողովարանի գիտական գրադարանները, ապա նաև գրական բաժինը, ակտիվորեն մասնակցել Մովետական մեծ հանրագիտարանի առաջին հրատարակությանը, դասախոսել կոմունիստական ակադեմիայում և Մոսկվայի համալսարանում: 1921 թվականին Բրյուսովը հիմնադրել է գրական-գեղարվեստական բարձրագույն ինստիտուտը, որին 1923-ին շնորհվեց նրա անունը: Այդ ինստիտուտի ղեկավար էր նաև տարիներին Բրյուսովը դասավանդել է մի շարք առարկաներ՝ ռուս և անտիկ գրականությունների պատմություն, տաղաչափություն, հնդեվրոպական լեզուների համեմատական քերականություն, նույնիսկ՝ մայթեմատիկայի պատմություն: Հետոկոստեմբերյան տարիներին լույս տեսած «Վերջին երգանքները» 1920 թվականին, «Այդպիսի օրերին» 1921 թվականին ժողովածուները: Բրյուսովին բնութագրում են որպես խորհրդային պոեզիայի հիմնադիրներից մեկի:

Բրյուսովի ստեղծագործության մեջ մեծ տեղ են գրավում թարգմանությունները: Տիրապետելով եվրոպական մի շարք լեզուների՝ նա դեռ երիտասարդ տարիքից սկսեց ռուս ընթերցողներին ծանոթացնել տարբեր երկրների ու դարաշրջանների բանաստեղծների գրական գործերին: Թարգմանել է Դանթեի, Գյոթեի, Յուգոյի և այլ գրողների չափածո երկերը: 1915-ի հունիսին Բրյուսովը Մոսկվայի հայկական կոմիտեի առաջարկությամբ սկսեց աշխատել «Հայաստանի պոեզիան հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը» անթուրգիան կազմելու, խմբագրելու, նաև՝ որոշ երկեր թարգմանելու վրա: Նա ամենից առաջ ուսումնասիրեց հայոց պատմության ու պոեզիայի վերաբերյալ ռուսերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, իտալերեն, անգլերեն, և իրեն մատչելի այլ լեզուներով գրականությունը: Միաժամանակ զբաղվեց հայոց լեզվի ուսումնասիրությամբ: Հետագոտական լուրջ աշխատանքի արդյունք էր «Հայ պոեզիան և նրա միասնությունը դարերի ընթացքում» անթուրգիայի ներածական հոդվածը: Հայ գրականության շատ երևույթների ու գործիչների բրուսովյան գնահատականներն այսօր էլ չեն կորցրել իրենց նշանակությունը: Բրյուսովը գրել է նաև «Հայ ժողովրդի պատմական ճակատագրի տարեգրությունը» աշխատությունը: 1916-ի հունվարին, երբ անթուրգիայի Նախապատրաստությունը հիմնականում ավարտ-

ված էր, Բրյուսովը մեկնեց Յարավային Կովկաս՝ ժամանակի հայ իրականությանն անձամբ ծանոթանալու և իր կատարած աշխատանքի արդյունքը հասարակությանը ներկայացնելու համար: Եղավ Բաքվում, Թիֆլիսում, Երևանում ու Էջմիածնում, որտեղ մեծ հաջողությամբ զեկուցումներ կարդաց հայոց պատմության ու պոզիայի մասին, հանդես եկավ իր թարգմանություններով: Այդ ուղևորության ընթացքում Բրյուսովը մտերմական կապեր հաստատեց ականավոր գրական ու հասարակական գործիչների, ամենից առաջ Թումանյանի հետ: Հայ պոեզիայի անթուրգիայի Նախաբանում Բրյուսովը գրել է. «...Հայաստանը ուսումնասիրելու մեջ գտավ հեղափոխության հրճվածության անսպասելի աղբյուր... Որպես պատմաբան, որպես գիտության մարդ, ես Հայաստանի պատմության մեջ տեսա մի ամբողջ ինքնատիպ աշխարհ, որի հազարավոր հետաքրքիր, բարդ հարցերը գիտական հետաքրքրություն էին հարուցում, իսկ որպես բանաստեղծ, որպես արվեստագետ՝ հայ պոեզիայի մեջ տեսա գեղեցկության նույնապիսի մի ինքնատիպ աշխարհ, նոր, մինչ այդ ինձ անհայտ տիեզերք, որտեղ փայլատակում ու լուսավառվում էին իսկական գեղարվեստական ստեղծագործության բարձրագույն կերտվածքները»:

Բրյուսովը թարգմանել է հայ պոեզիայի՝ հնագույն ժամանակներից մինչև 20-րդ դարի առաջին բառորդը ներկայացնող 170-ից ավելի գործեր: Նա ռուս ընթերցողին առաջին անգամ ծանոթացրեց հայ ժողովրդի հին ու միջնադարյան պոեզիայի նմուշներին, նոր ժամանակի հայ բանաստեղծների ստեղծագործությանը: Նրա թարգմանություններում ներկայացված են 40-ից ավելի բանաստեղծ և մի ամբողջ հազարամյակի հայ պոեզիայի գրեթե բոլոր անունները՝ Գրիգոր Նարեկացուց մինչև Վահան Տեղյան: Բրյուսովի թարգմանությունների մեծ մասն այսօր էլ պահպանում է իր գեղարվեստական արժեքը: «Հայաստանի պոեզիան» ժողովածուի համար հայ բանաստեղծների գործերը թարգմանելու աշխատանքում Բրյուսովը ներգրավեց Ռուսաստանի բանաստեղծական լավագույն ուժերին: Նրա արխիվում պահպանվել է «Հայաստան» պայմանական անունով ծավալուն արձակ ժողովածուի մանրամասն ու հանգամանալից ծրագիրը, որով մտադիր էր ռուս ընթերցողին ներկայացնել բոլոր ժամանակների հայ պատմիչների ու գրողների ստեղծագործությունների առավել բնորոշ ու հետաքրքիր հատվածները՝ Մովսես Խորենացուց մինչև Բաբել և այլն: Բրյուսովը Հայաստանի ու նրա գրականության հանդեպ հետաքրքրությունն ցուցաբերեց մինչև իր կյանքի վերջը: Մահից մեկ տարի առաջ նա թարգմանեց Ե. Չարենցի «Ամենապոեմը»: Հայաստանն ու նրա պատմական անցյալը Բրյուսովին զգեցնեցին ստեղծելու բանաստեղծությունների շարք՝ «Հայերին», «Հայաստանին», «Արարատին», «Արարատը Երևանից», «Տիգրան Մեծ»:

Բանաստեղծի կինը պատմել է, թե ինչպիսի եռանդով է ուսումնասիրել Բրյուսովը հայերենը. «Հասախոսությունները սկսվեցին և

շարունակվեցին ոչ մեծ ընդհատումով, մոտ 3 ամիս... Մակինցյանը հետաքրքիր, բայց անչափ պահանջկոտ ու համառ ուսուցիչ էր: Դասերը տեղի էին ունենում շաբաթը մի քանի անգամ: Դարապնունների համար ընտրված էին շատ սեղմ, խելացի և, եթե կարելի է այսպես ասել, խտացված ձևեր, այնպես որ՝ առաջին, Նախնական պատկերացումը լեզվի մասին Վալերի Յակովլևիչը ստացավ շատ շուտ: Դասերին հաճախ մասնակցում էի և ես: Վալերի Յակովլևիչը և ես սովորեցինք կարդալ և գրել հայերեն»:

Ընդամենը երեք ամսում անհնար էր հայոց լեզվին տիրապետել այնքան, որ ինքնուրույն կերպով կարելի լիներ թարգմանել հայկական պոեզիան, մասնավոր հնադարյանը և միջնադարյանը: Բրյուսովը իր առջև այդպիսի նպատակ չէր էլ դրել, նրա համար կարևոր էր ծանոթանալ լեզվին, սովորել կարդալ ու գրել հայերեն, որպեսզի կարողանար վերարտադրել և լսել լեզուն, նրա հնչույթը և իմաստը: Կանգ առնելով հայ բազմաթիվ բանաստեղծների գործունեության վրա՝ Բրյուսովը շանացել է գտնել նրանց առավել էական ու առանձնահատուկ գծերը, որոշել նրանցից յուրաքանչյուրի տեղն ու նշանակությունը պոեզիայի պատմության մեջ: Ընդ որում՝ նա ոչ միայն բացահայտում էր նրանց ստեղծագործության գաղափարական բովանդակությունը, հիմնական մոտիվները, այլև շատ դեպքերում բնութագրում բանաստեղծական արվեստը, գեղարվեստական վարպետությունը: Այս առումով հատկապես հետաքրքրական են ակնարկի այն էջերը, որոնք նվիրված են Սայաթ-Նովային, Դատկանյանին, Թումանյանին, Իսահակյանին և այլոց: Հավատարիմ մնալով թարգմանչական իր հիմնական սկզբունքին (թե՛ բովանդակության, թե՛ ձևի մեջ հարազատ մնալ բնագրին)՝ Բրյուսովը միշտ ձգտում էր թարգմանվող բանաստեղծին վերարտադրել անհատական տարբերիչ գծերով, նրա ամբողջ ազգային առանձնահատկությամբ:

Նա կարողացավ ընթերցողին հաղորդել հայ ժողովրդական երգերի անկրկնելի հրապույրը: Նրա թարգմանությամբ առաջին անգամ ռուսերեն լեզվով ամբողջ ձայնով հնչեցին Նահապետ Քուչակը և Սայաթ-Նովան, նա ընթերցողի սեփականությունը դարձրեց Հովհաննես Հովհաննիսյանի, Հովհաննես Թումանյանի, Ավետիք Իսահակյանի, Վահան Տեղյանի և շատ այլ ականավոր բանաստեղծների բազմաթիվ ստեղծագործություններ: «Միջնադարյան հայկական քնարչությունը մարդկային հոգու այն սքանչելագույն հաղթանակներից է, որոնք երբևէ ճանաչել է համայն աշխարհի տարեգրությունը: Բոլորովին յուրակերպ մի պոեզիա, իր ձևերով մեզ

Բրյուսովը թարգմանել է հայ պոեզիայի՝ հնագույն ժամանակներից մինչև 20-րդ դարի առաջին բառորդը ներկայացնող 170-ից ավելի գործեր:

համար նոր, խոր բովանդակությամբ, տեխնիկայի փայլուն վարպետությամբ...», - ասել է Բրյուսովը:

Բրյուսովի կարծիքով՝ հայ պոեզիան միշտ արտահայտել է ժողովրդի պատմական կյանքը, նրա երգանքներն ու խոհերը, հույսերն ու ձգտումները, ուրախությունն ու վիշտը: Բրյուսովի գլխավոր վաստակը հայ ժողովրդի և մշակույթի նկատմամբ ոչ այնքան այն է, որ նա ճիշտ հասկացավ և բարձր գնահատական տվեց հայկական պոեզիայի լավագույն ստեղծագործություններին, այլև այն, որ նա ցույց տվեց, որ այդ գործերն արժանի են բարձր գնահատականի:

Խորապես հարգելով հայերի վիշտը՝ Բրյուսովն ասել է. «Թուրքերը շարունակում են իրենց վաղեմի քաղաքականությունը: Նրանք չեն դադարի իրագործել գանգաձայնի և չափազանց սարսափելի շարդեր, որ նույնիսկ Լենինյանները չէր համարձակվի անել»:

Վալերի Բրյուսովի իրականացրածը հայ մշակույթի նվաճումների թարգմանության ու մասսայականացման գործում մի կատարյալ հասարակական սիրագործություն էր: Նա զգալի ավանդ ներդրեց ռուս և հայ մշակույթների մերձացման, մեր ժողովուրդների բարեկամության ամրապնդման գործում: Միայն թե ինչու 1923 թվականին, Բրյուսովի 50-ամյակի օրը, նրան շնորհվեց Հայաստանի ժողովրդական բանաստեղծի կոչում:

ՊԵՏՐՎԱՐԻ ԿՐԻՍՏՈՍՈՒՄ ԻԳ ՊՏՈՒՅՈՒՆ

